Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

4 päivänä syyskuuta 2025 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemä määräaikaista työtä koskeva puitesopimus – 4 lauseke – Syrjimättömyyden periaate – Yhdenvertainen kohtelu työssä ja ammatissa – Onorario-tuomarit ja -syyttäjät ja vakituiset tuomarit ja syyttäjät – 5 lauseke – Toimenpiteet perättäisten määräaikaisten sopimusten väärinkäytön ehkäisemiseksi ja seuraamusten määräämiseksi tällaisesta väärinkäytöstä – Direktiivi 2003/88/EY – 7 artikla – Oikeus palkalliseen vuosilomaan – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artikla – Arviointimenettely, jonka päätteeksi henkilö voidaan nimittää lopullisesti onorario-tuomarin tai -syyttäjän tehtävään – Luopuminen ex lege vaatimuksista, jotka perustuvat ennen arviointimenettelyä suoritettuihin onorario-tuomarin tai -syyttäjän tehtäviin – Unionin oikeuteen perustuvan palkallista vuosilomaa koskevan oikeuden menettäminen

Asiassa C-253/24 [Pelavi] [i],

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte d'appello di L'Aquila (L'Aquilan ylioikeus, Italia) on esittänyt 4.4.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 9.4.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ministero della Giustizia

vastaan

NZ,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis, presidentti K. Lenaerts, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit N. Jääskinen, A. Arabadjiev (esittelevä tuomari) ja R. Frendo,

julkisasiamies: J. Kokott,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

[i] Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa asian minkään asianosaisen todellista nimeä.

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– NZ, edustajanaan P. Perna, avvocata,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajinaan L. Fiandaca ja G. Santini, avvocati dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Delaude ja D. Recchia,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 4.11.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/88/EY (EUVL 2003, L 299, s. 9) 7 artiklan, 18.3.1999 tehdyn määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen (jäljempänä puitesopimus), joka on Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY (EYVL 1999, L 175, s. 43) liitteenä, 4 ja 5 lausekkeen sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 31 ja 47 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Ministero della Giustizia (oikeusministeriö, Italia), joka on asianosaisena työnantajan ominaisuudessa, ja toisaalta onorario-tuomari (magistrata onoraria) NZ ja jossa on kyse seurauksista, joita aiheutuu NZ:n osallistumisesta arviointimenettelyyn, jonka päätteeksi hänet voidaan nimittää lopullisesti tehtäviinsä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Puitesopimus

3 Puitesopimuksen 2 lausekkeen, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tätä sopimusta sovelletaan määräaikaisiin työntekijöihin, joilla on työsopimus tai työsuhde, sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltion lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä.”

4 Puitesopimuksen 4 lausekkeen, jonka otsikko on ”Syrjimättömyyden periaate”, 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Määräaikaisiin työntekijöihin ei saa soveltaa epäedullisempia työehtoja kuin vastaaviin vakituisiin työntekijöihin pelkästään siksi, että heillä on määräaikainen työsopimus tai työsuhde, ellei siihen ole asiallisia syitä.”

5 Puitesopimuksen 5 lausekkeessa, jonka otsikko on ”Väärinkäytöksiä ehkäisevät toimenpiteet”, määrätään seuraavaa:

”1. Perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden väärinkäytösten estämiseksi jäsenvaltioiden kuultuaan työmarkkinaosapuolia kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten tai käytännön mukaan ja/tai työmarkkinaosapuolten on otettava käyttöön erityisten alojen ja/tai työntekijäryhmien tarpeiden mukaan yksi tai useita seuraavista toimenpiteistä, jos käytettävissä ei ole vastaavia oikeudellisia toimenpiteitä väärinkäytösten estämiseksi:

a) perustellut syyt tällaisen työsopimuksen tai työsuhteen uudistamista varten;

b) perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden enimmäiskokonaiskesto;

c) tällaisten työsopimusten tai työsuhteiden uudistamisten lukumäärä.

2. Jäsenvaltiot kuultuaan työmarkkinaosapuolia ja/tai työmarkkinaosapuolet määrittävät tarvittaessa, millä edellytyksillä määräaikaisia työsopimuksia tai työsuhteita

a) pidetään perättäisinä;

b) pidetään toistaiseksi voimassa olevina työsopimuksina tai työsuhteina.”

Direktiivi 2003/88

6 Direktiivin 2003/88 7 artiklan, jonka otsikko on ”Vuosiloma”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen työntekijä saa vähintään neljän viikon palkallisen vuosiloman tällaisen loman saamiselle ja myöntämiselle kansallisessa lainsäädännössä ja/tai käytännössä vahvistettujen edellytysten mukaisesti.”

Italian oikeus

7 Italian 28.4.2016 annetun lain nro 57 täytäntöönpanemiseksi magistratura onoraria -laitoksen uudistuksesta ja muista rauhantuomareita koskevista säännöksistä sekä palveluksessa olevia onorario-tuomareita ja -syyttäjiä koskevasta siirtymäjärjestelystä 13.7.2017 annetun asetuksen nro 116 (decreto legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57; GURI nro 177, 31.7.2017, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna valtion talousarviosta varainhoitovuodelle 2022 ja monivuotisesta talousarviosta kolmivuotiskaudelle 2022–2024 30.12.2021 annetulla lailla nro 234 (legge n. 234 –

Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2022 e bilancio pluriennale per il triennio 2022–2024; GURI nro 310, 31.12.2021, s. 1) (jäljempänä asetus nro 116/2017), 29 §:n 1–3, 5 ja 9 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Tämän asetuksen voimaantulopäivänä palveluksessa olevat onorario-tuomarit ja -syyttäjät voidaan hakemuksesta nimittää uudelleen siihen saakka, kun he täyttävät 70 vuotta.

2. Tämän asetuksen voimaantulopäivänä palveluksessa olevilla onorario-tuomareilla ja -syyttäjillä, joita ei nimitetä uudelleen joko sen vuoksi, etteivät he ole jättäneet tätä koskevaa hakemusta, tai sen vuoksi, etteivät he ole läpäisseet 3 momentissa tarkoitettua arviointimenettelyä, on oikeus korvaukseen, jonka määrä ennen veronpidätyksiä on 2 500 euroa kultakin palvelusvuodelta, jonka kuluessa he ovat osallistuneet istuntoihin vähintään 80 päivänä, ja 1 500 euroa ennen veronpidätyksiä kultakin palvelusvuodelta, jonka kuluessa he ovat osallistuneet istuntoihin vähemmän kuin 80 päivänä, ja joka tapauksessa yhteensä enintään 50 000 euroa henkilöä kohden ennen veronpidätyksiä, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta heidän oikeuttaan kieltäytyä tästä korvauksesta. Yli kuuden kuukauden ajan jatkunut työskentely rinnastetaan edellisessä virkkeessä tarkoitettua korvausta laskettaessa yhteen vuoteen. Korvauksen saaminen merkitsee luopumista kaikista muista minkä tahansa luonteisista päättyneestä luottamustehtävää koskevasta suhteesta johtuvista vaatimuksista.

3. Edellä 1 momentissa tarkoitettua lopullista tehtävään nimittämistä varten ylin tuomari- ja syyttäjäneuvosto järjestää päätöksellään kolme erillistä arviointimenettelyä, jotka pidetään vuosittain kolmivuotiskaudella 2022–2024. Ne koskevat palveluksessa olevia onorario-tuomareita ja -syyttäjiä, jotka ovat tämän asetuksen voimaantulopäivänä olleet palveluksessa

a) yli 16 palvelusvuotta

b) 12–16 palvelusvuotta

c) alle 12 palvelusvuotta

– –

5. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja arviointimenettelyjä koskeva osallistumishakemus merkitsee luopumista kaikista muista minkä tahansa luonteisista aiemmasta luottamustehtävää koskevasta suhteesta johtuvista vaatimuksista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta oikeutta edellä 2 momentissa tarkoitettuun korvaukseen, mikäli kyseistä tuomaria tai syyttäjää ei nimitetä uudelleen.

– –

9. Onorario-tuomareiden ja -syyttäjien, jotka ovat palveluksessa tämän asetuksen voimaantulopäivänä, palvelussuhde päättyy, jos he eivät esitä hakemusta saada osallistua 3 momentissa tarkoitettuun arviointimenettelyyn.”

8 Kyseinen säännös tuli voimaan 1.1.2022.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

9 NZ on 14.2.2001 lähtien toiminut onorario-tuomarina Tribunale di Vastossa (Vaston alioikeus, Italia). Hänet nimitettiin alun perin kolmeksi vuodeksi, ja hänen kyseistä tehtävää koskevaa nimitystään jatkettiin ja se uusittiin joka neljäs vuosi 13.12.2022 saakka. Viimeksi mainittuna ajankohtana hänet nimitettiin lopullisesti tehtäväänsä 70 vuoden ikään saakka asetuksen nro 116/2017 29 §:n – jossa säädetään 1.1.2022 palveluksessa olevien onorario-tuomareiden ja -syyttäjien mahdollisuudesta pyytää saada osallistua arviointimenettelyyn lopullista tehtäviinsä nimittämistä varten – nojalla.

10 NZ:lle maksettiin 14.2.2001–13.12.2022 korvauksia, jotka laskettiin muun muassa pidettyjen istuntojen lukumäärän perusteella.

11 NZ ei osallistunut istuntoihin kansallisessa säännöstössä vahvistettuina tuomioistuimen lomakausina, jotka ajoittuivat kunkin vuoden osalta ajanjaksolle 1.–31.8. Näiden ajanjaksojen aikana hän ei näin ollen saanut korvauksia.

12 NZ, joka oli myös asianajajaliiton jäsen, saattoi jatkaa asianajajan ammatin harjoittamista samanaikaisesti 13.12.2022 saakka sen tuomioistuimen tuomiopiirin ulkopuolella, johon hänet oli osoitettu.

13 NZ kuului asianajajana Cassa Nazionale Forensen (asianajajien kansallinen sosiaaliturvakassa, Italia) hallinnoimaan pakolliseen sosiaaliturvajärjestelmään. Hänen oli tällä perusteella suoritettava maksu, jonka määrä riippui hänen asianajotoiminnastaan saamistaan tuloista ja hänen onorario-tuomarin tehtävästään saadusta korvauksesta.

14 Koska NZ katsoi joutuneensa lainvastaisen erilaisen kohtelun kohteeksi siltä osin kuin oli kyse hänen tehtävistään maksettavista korvauksista ennen asetuksen nro 116/2017 29 §:n voimaantuloa ja hänen lopullista nimittämistään onorario-tuomarin tehtävään, hän nosti ensimmäisen asteen tuomioistuimessa kanteen, jossa hän vaati, että häntä pidetään onorario-tuomarin tehtävien osalta Italian oikeudessa tarkoitettuna palkattuna työntekijänä tai unionin oikeudessa tarkoitettuna työntekijänä ja että näin ollen vahvistetaan hänen oikeutensa taloudelliseen ja oikeudelliseen kohteluun, joka vastaa oikeusministeriön palveluksessa vastaavia tehtäviä hoitavien työntekijöiden kohtelua, myös siltä osin kuin on kyse yleisistä vapaapäivistä, vuosilomasta, äitiys- ja sairauslomasta, sairaus- ja tapaturmakorvauksista, työsuhteen päättyessä maksettavasta palkasta, sosiaaliturvasta ja vakuutuksesta. Hän vaati myös korvausta vahingosta, jonka hän väitti kärsineensä lomia, äitiyslomaa ja muuta suojaa koskevien unionin oikeuden mukaisten velvoitteiden väitetystä noudattamatta jättämisestä. Lisäksi NZ vaati kyseistä tuomioistuinta toteamaan, että oikeusministeriö oli lainvastaisesti uusinut hänen osaltaan määräaikaisten työsopimusten tekemisen, ja velvoittamaan mainitun ministeriön korvaamaan NZ:lle tästä aiheutuneen vahingon.

15 Ensimmäisen asteen tuomioistuin antoi 14.3.2022 tuomion, jossa se hyväksyi kyseisen kanteen osittain. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että NZ:aa oli hänen hoitaessaan onorario-tuomarin tehtäviä pidettävä unionin oikeudessa tarkoitettuna työntekijänä ja että hänellä oli oikeus saada sama korvaus, joka maksetaan vakituiselle tuomarille (magistrato ordinario). Kyseinen tuomioistuin katsoi kuitenkin, ettei tämä luokittelu ollut omiaan antamaan hänelle oikeutta kuulua Istituto nazionale della previdenza socialen (INPS) (kansallinen sosiaaliturvalaitos, Italia) virkamiesten sosiaaliturvajärjestelmään, koska hänellä ei ollut julkisoikeudellista palvelussuhdetta. Näin ollen mainittu tuomioistuin velvoitti oikeusministeriön maksamaan

NZ:lle hänen kannettaan edeltävältä ajalta maksettavat korvaukset viiden vuoden vanhentumisajan rajoissa. Kyseinen tuomioistuin katsoi lisäksi, että NZ:n määräaikainen työsuhde oli uusittu väärinkäytöstä merkitsevällä tavalla, ja velvoitti kyseisen ministeriön korvaamaan NZ:lle aiheutuneen vahingon, joka vastasi yhdeksää kuukausierää vakituiselle tuomarille maksettavasta palkasta.

16 Oikeusministeriö valitti tästä ratkaisusta Corte d'appello di L'Aquilaan (L'Aquilan ylioikeus, Italia), joka on nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ja kiisti sekä onorario-tuomarin ja vakituisen tuomarin tehtävien rinnastettavuuden että määräaikaisten sopimusten väärinkäytön.

17 NZ teki vastavalituksen, jossa hän riitauttaa vaatimustensa luokittelun palkkavaatimukseksi eikä korvausvaatimukseksi, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli hyväksynyt, sekä tästä luokittelusta johtuvan viiden vuoden vanhentumisajan – kymmenen vuoden vanhentumisajan sijaan – soveltamisen. Hän riitauttaa myös sen, että hänen luokittelunsa unionin oikeudessa tarkoitetuksi ”työntekijäksi” ei olisi antanut hänelle oikeutta kuulua INPS:ään.

18 Muutoksenhakumenettelyn ollessa vireillä NZ läpäisi menettelyn, jossa 1.1.2022 palveluksessa olleet onorario-tuomarit ja -syyttäjät voivat pyytää saada osallistua asetuksen nro 116/2017 29 §:n 3 momentissa tarkoitettuun arviointimenettelyyn.

19 Näin tehtäväänsä lopullisesti nimitettynä onorario-tuomarina NZ on saanut 13.12.2022 alkaen oikeusministeriön palveluksessa olevan virkamiehen palkan perusteella laskettavaa kiinteää palkkaa, tuomioistuinkorvausta (indennità giudiziaria) ja lounasseteleitä. Tämä palkka maksetaan myös tuomioistuimen lomakauden aikana, jolloin asianomainen henkilö ei harjoita toimintaa. Lisäksi NZ, joka oli valinnut yksinomaan onorario-tehtäviin sovellettavan järjestelmän, poistettiin asianajajaliiton ja asianajajien kansallisen sosiaaliturvakassan luettelosta ja liitettiin INPS:ään.

20 Kun otetaan huomioon NZ:n osallistuminen asetuksen nro 116/2017 29 §:n 3 momentissa tarkoitettuun arviointimenettelyyn ja se, että kyseisessä 29 §:n 5 momentissa säädetään, että tällainen osallistuminen merkitsee sitä, että onorario-tuomareiden ja -syyttäjien, jotka on nimitetty tehtäviinsä kyseisen menettelyn päätteeksi, on luovuttava lain nojalla kaikista muista vaatimuksista, jotka johtuvat heidän aikaisemmasta onorario-työsuhteestaan, oikeusministeriö katsoo, että pääasian oikeusriita on jäänyt vaille kohdetta.

21 NZ vastustaa tätä lausunnon antamisen raukeamista koskevaa vaatimusta ja vaatii ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta esittämään kysymyksen asetuksen nro 116/2017 29 §:n perustuslainmukaisuudesta ja erityisesti tämän pykälän 5 momentissa säädetystä luopumisesta ex lege.

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii asetuksen nro 116/2017 29 §:n 5 momentin yhteensopivuutta puitesopimuksen 4 lausekkeen, direktiivin 2003/88 7 artiklan sekä perusoikeuskirjan 31 ja 47 artiklan kanssa erityisesti siltä osin kuin kyseinen luopuminen ex lege vaikuttaa oikeuteen saada samanlainen oikeus palkalliseen vuosilomaan kuin vakituisilla tuomareilla. Se katsoo aiheelliseksi esittää unionin tuomioistuimelle tätä koskevan ennakkoratkaisupyynnön, kun otetaan huomioon näiden määräysten ja säännösten välitön oikeusvaikutus ja ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella oleva toimivalta jättää myöhemmin soveltamatta kansallista säännöstöä, joka on ristiriidassa sellaisen oikeussäännön kanssa, jolla on tällainen vaikutus.

23 Kyseinen tuomioistuin pohtii lisäksi, täyttääkö asetuksen nro 116/2017 29 §:n 5 momentti puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdasta johtuvat vaatimukset. Se katsoo, että unionin tuomioistuimelle on aiheellista esittää kysymyksiä myös tältä osin, koska unionin tuomioistuimen vastaus toiseen kysymykseen helpottaisi sen arviointia, onko asiassa tarpeen esittää Corte costituzionalelle (perustuslakituomioistuin, Italia) kysymys kyseessä olevan kansallisen säännöksen perustuslainmukaisuudesta.

24 Corte d'appello di L'Aquila on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko [perusoikeuskirjan] 31 artiklan 1 kohta ja 47 artikla, [direktiivin 2003/88] 7 artikla ja [puitesopimuksen] 4 lauseke esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan sellainen työntekijänä ja määräaikaisena työntekijänä pidettävä onorario-tuomari, joka nimitetään tehtäväänsä 70 vuoden ikään saakka, menettää oikeutensa palkalliseen lomaan kyseistä nimittämistä edeltävältä ajalta?

2) Onko [puitesopimuksen] 5 lausekkeen 1 kohta esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa seuraamuksena perättäisten määräaikaisten työsuhteiden väärinkäytöstä säädetään, että onorario-tuomari on nimitettävä tehtäväänsä 70 vuoden ikään saakka edellyttäen, että kyseinen onorario-tuomari läpäisee ei-kilpailullisen arviointimenettelyn, ja jossa säädetään rahallisesta korvauksesta siinä tapauksessa, että hän ei läpäise arviointimenettelyä, siten, että kummassakin tapauksessa hänen on luovuttava kaikista aiemmin kertyneistä oikeuksistaan?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

25 Italian hallitus riitauttaa ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisen.

26 Se väittää ensinnäkin, että Giudice di pace di Fondi (Fondin rauhantuomari, Italia) on jo esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka on rekisteröity numerolla C-548/22 ja jossa esitetään samat kysymykset, jotka koskevat samoja kansallisia säännöksiä kuin pääasiassa. Kyseinen hallitus katsoo lähinnä prosessiekonomiaan liittyvistä syistä, että nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö on hyödytön ja että pääasian käsittelyä olisi pitänyt lykätä odotettaessa unionin tuomioistuimen vastausta asiassa C-548/22.

27 Italian hallitus toteaa toiseksi, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin osoita mitään yhteyttä niiden unionin oikeuden periaatteiden, joihin se viittaa, ja pääasiassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön välillä.

28 Kolmanneksi Italian hallitus toteaa, että toinen kysymys on hypoteettinen sillä perusteella, että se koskee muuta tilannetta kuin pääasian valittajan tilannetta, koska viimeksi mainittu on läpäissyt arviointimenettelyn suulliset kokeet eikä siis ole saanut tässä kysymyksessä mainittua rahallista korvausta, joka maksettaisiin, jos hän ei olisi läpäissyt kyseistä menettelyä.

29 On muistettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä on yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa asiassa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden

tulkintaa, unionin tuomioistuin on näin ollen lähtökohtaisesti velvollinen vastaamaan niihin (tuomio 17.9.2020, Burgo Group, C-92/19, EU:C:2020:733, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen ainoastaan, jos on ilmeistä, ettei pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 17.9.2020, Burgo Group, C-92/19, EU:C:2020:733, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Tältä osin on todettava, että jotta unionin tuomioistuin voisi esittää kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisen tulkinnan unionin oikeudesta, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan c alakohdassa määrätään, että ennakkoratkaisupyynnön on sisällettävä selostus niistä syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä unionin oikeuden tiettyjen määräysten tai säännösten tulkinnasta tai pätevyydestä, sekä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteama yhteys kyseisten määräysten tai säännösten ja pääasian oikeudenkäynnissä sovellettavien kansallisen oikeuden säännösten välillä (tuomio 27.4.2023, AxFina Hungary, C-705/21, EU:C:2023:352, 26 kohta).

32 Ensinnäkin on todettava, että vaikka asia, joka johti 12.9.2024 annettuun tuomioon Presidenza del Consiglio dei ministri ym. (Onorario-tuomareille ja -syyttäjille maksettava palkkio) (C-548/22, EU:C:2024:730), jossa unionin tuomioistuin lisäksi jätti ennakkoratkaisupyynnön tutkimatta, koskee olosuhteita, jotka ovat verrattavissa pääasian olosuhteisiin, ja että kyseisten kahden asian osalta nousee esille samankaltaisia kysymyksiä, on kuitenkin niin, että kun otetaan huomioon erityisesti tämän tuomion 29 ja 30 kohdassa mainittu vakiintunut oikeuskäytäntö, kansallinen tuomioistuin voi vapaasti esittää ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee niiden unionin oikeuden määräysten ja säännösten tulkintaa, jotka ovat merkityksellisiä sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisemisen kannalta, jollei kyseisestä oikeuskäytännöstä johtuvien vaatimusten noudattamisesta muuta johdu. Vaikka unionin oikeutta koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön olemassaolo voi johtaa siihen, että unionin tuomioistuin antaa määräyksen työjärjestyksensä 99 artiklan nojalla, se ei voi mitenkään vaikuttaa ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamiseen tilanteessa, jossa kansallinen tuomioistuin päättää tätä harkintavaltaa käyttäessään saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi SEUT 267 artiklan nojalla (tuomio 26.11.2014, Mascolo ym., C-22/13, C-61/13–C-63/13 ja C-418/13, EU:C:2014:2401, 49 kohta).

33 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on toiseksi tuonut esiin epäilynsä yhtäältä siitä, voidaanko pääasian valittajalta puitesopimuksen 4 lausekkeen, direktiivin 2003/88 7 artiklan ja perusoikeuskirjan 31 artiklan valossa evätä jokaiselle työntekijälle kuuluva oikeus palkalliseen lomaan, ja toisaalta siitä, onko pääasiassa kyseessä oleva arviointimenettely puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdan mukainen, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa riittävällä tavalla yhteyden, jonka se katsoo vallitsevan niiden unionin oikeuden määräysten ja säännösten, joiden tulkintaa se pyytää, ja pääasiassa sovellettavan kansallisen säännöstön välillä.

34 Perusoikeuskirjan 47 artiklasta on kuitenkin todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole selittänyt riittävän konkreettisesti, millä tavalla kyseisen määräyksen tulkinta olisi sille tarpeellinen, jotta se voi ratkaista käsiteltävänään olevan oikeusriidan, eikä se kuvaile yhteyttä, joka sen mukaan on olemassa kyseisen määräyksen ja kyseisessä asiassa sovellettavan

kansallisen lainsäädännön välillä, kun otetaan huomioon erityisesti yhtäältä se, että mainittu oikeusriita koskee pääasian valittajan oikeutta saada korvausta palkallisen vuosiloman perusteella ja sellaisen mekanismin laillisuutta, jolla pyritään perättäisten määräaikaisten työsuhteiden väärinkäytön ehkäisemiseen ja seuraamuksien määräämiseen tällaisesta väärinkäytöstä, ja toisaalta se, että pääasian valittaja on saattanut asian toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi saadakseen suojaa kyseisille oikeuksille.

35 Siltä osin kuin on kolmanneksi kyse toisen kysymyksen väitetystä hypoteettisuudesta, on todettava, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä yksiselitteisesti ilmenee – ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko toimenpide, jolla onorario-tuomareihin ja -syyttäjiin, jotka pyytävät saada osallistua arviointimenettelyihin, kohdistetaan vaatimus luopua kaikista oikeuksista kyseistä menettelyä edeltävän ajanjakson osalta ja erityisesti oikeudesta palkalliseen vuosilomaan, yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. Koska pääasian valittaja on asianomaisella kansallisella lainsäädännöllä pakotettu luopumaan tästä oikeudesta sen takia, että hän on pyytänyt saada osallistua kyseiseen menettelyyn, pyydetyn unionin oikeuden tulkinnan ja pääasian kohteen välinen yhteys on ilmeinen, eikä tämä toinen kysymys ole hypoteettinen siltä osin kuin on kyse mainitun oikeuden menettämisestä.

36 On kuitenkin riidatonta, että pääasian valittaja on läpäissyt arviointimenettelyn ja että hänet on nimitetty lopullisesti onorario-tuomarin tehtäviinsä. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pohdinnat, jotka koskevat kyseisen menettelyn järjestämistä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä ja kansallista lainsäädäntöä, jossa säädetään rahallisesta korvauksesta siinä tapauksessa, että henkilö ei läpäise menettelyä, eivät ole pääasian kohteena. Toinen kysymys on näin ollen hypoteettinen siltä osin kuin se koskee näitä pohdintoja.

37 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi, lukuun ottamatta toista kysymystä siltä osin kuin se koskee onorario-tuomareiden ja -syyttäjien sellaisen arviointimenettelyn järjestämistä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, jonka tarkoituksena on heidän nimittämisensä lopullisesti kyseisiin tehtäviinsä, ja rahallista korvausta siinä tapauksessa, ettei henkilö läpäise kyseistä menettelyä.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavia huomautuksia

38 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista käsiteltäväkseen saatetun asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 30.4.2025, Genzyński, C-278/24, EU:C:2025:299, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Nyt käsiteltävässä asiassa on ilmeistä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien kahden kysymyksen välillä on läheinen yhteys. Ne koskevat nimittäin oikeuksia, joihin onorario-tuomarit ja -syyttäjät, jotka on arviointimenettelyn päätteeksi nimitetty tehtäviinsä, eivät tämän takia voi enää vedota. Ensimmäinen kysymys koskee näin ollen puitesopimuksen 4 lausekkeen, direktiivin 2003/88 7 artiklan ja perusoikeuskirjan 31 artiklan tulkintaa ja erityisesti

palkallista vuosilomaa koskevan oikeuden menettämistä tätä nimittämistä edeltävältä ajalta, kun taas toinen kysymys koskee puitesopimuksen 5 lausekkeen tulkintaa ja liittyy laajemmin luopumiseen kaikista tähän nimittämistä edeltävään ajanjaksoon liittyvistä oikeuksista.

40 Siltä osin kuin on ensinnäkin kyse ennakkoratkaisukysymyksissä mainituista määräyksistä ja säännöksistä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että arviointimenettely on toimenpide, joka on otettu käyttöön Euroopan komission pyyntöihin ja 16.7.2020 annettuun tuomioon Governo della Repubblica italiana (Italialaisten rauhantuomarien asema) (C-658/18, EU:C:2020:572) vastaamiseksi. Tältä kannalta katsottuna kyseisellä menettelyllä on tarkoitus panna täytäntöön puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdasta johtuva velvollisuus toteuttaa tehokkaita toimenpiteitä perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytön ehkäisemiseksi ja seuraamusten määräämiseksi tällaisesta väärinkäytöstä.

41 Kyseinen tuomioistuin nimittäin pohtii, onko arviointimenettely kyseisen 5 lausekkeen 1 kohdan – sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut – vaatimusten mukaisesti riittävän ennaltaehkäisevä, jotta sitä voidaan pitää kyseisessä 5 lausekkeen 1 kohdassa tarkoitettuna toimenpiteenä, ja täyttääkö se näin ollen kyseisen määräyksen vaatimukset, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut.

42 Mainittu tuomioistuin toteaa tältä osin, että pääasiassa kyseessä oleva säännöstö on mahdollistanut sen, että NZ on voinut saada lopullisen nimityksen tehtäväänsä sekä takeet kyseisen nimityksen jälkeiselle ajalle, kuten niissä uudistuksissa, joita on tarkasteltu 26.11.2014 annetun tuomion Mascolo ym. (C-22/13, C-61/13–C-63/13 ja C-418/13, EU:C:2014:2401) ja 8.5.2019 annetun tuomion Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti (C-494/17, EU:C:2019:387) yhteydessä. Toisin kuin mainituissa uudistuksissa, kyseisessä säännöstössä säädetään kuitenkin, että onorario-tuomareiden ja -syyttäjien on luovuttava kaikista muista aikaisempaan onorario-työsuhteeseen perustuvista vaatimuksista ja heidän on näin ollen luovuttava vetoamasta puitesopimuksen 4 lausekkeessa määrättyyn syrjimättömyyden periaatteeseen vaatimustensa tueksi.

43 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii näin ollen, onko mainittu säännöstö yhteensopiva sen määräyksen kanssa, jota se aikoo soveltaa, eli puitesopimuksen 5 lausekkeen kanssa, joka koskee perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytön ehkäisemistä ja seuraamusten määräämistä siitä, luettuna yhdessä puitesopimuksen 4 lausekkeen ja direktiivin 2003/88 7 artiklan kanssa, jossa konkretisoidaan perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdassa vahvistettu oikeus palkalliseen vuosilomaan, johon työntekijä voi vedota työnantajaansa nähden (ks. vastaavasti tuomio 9.11.2023, Keolis Agen, C-271/22–C-275/22, EU:C:2023:834, 28 kohta). Näin ollen on tarkoituksenmukaista tarkastella ennakkoratkaisukysymyksiä yhdessä.

44 Tältä osin on lisäksi todettava, että vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee ensimmäisessä kysymyksessään perusoikeuskirjan 31 artiklan 1 kohdan, jossa vahvistetaan jokaisen työntekijän oikeus terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin ja työehtoihin, ennakkoratkaisupyynnöstä ja tämän kysymyksen asiayhteydestä ilmenee, että kysymys koskee todellisuudessa 31 artiklan 2 kohtaa.

45 Toiseksi on todettava, että vaikka esitettyjen kysymysten sanamuodosta ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pohdinnat koskevat asetuksen nro 116/2017 29 §:n 5 momenttia, jonka mukaan onorario-tuomareiden ja -syyttäjien on kyseiseen arviointimenettelyyn osallistumista koskevan hakemuksensa yhteydessä luovuttava kaikista aikaisempaan onorario-työsuhteeseen perustuvista oikeuksistaan, kyseinen tuomioistuin

tarkoittaa ennakkoratkaisupyynnön perusteluissa kuitenkin erityisesti luopumista oikeudesta palkalliseen vuosilomaan, joka on oikeus, jota onorario-tuomareilla ja -syyttäjillä ei ole tuomioistuimen lomakausina, toisin kuin vakituisilla tuomareilla ja syyttäjillä.

46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tämän oikeuden osalta, että pääasian valittajan tilanne on itse asiassa rinnastettavissa vakituisen tuomarin tilanteeseen. Kyseinen tuomioistuin toteaa tältä osin, että ennen pääasiassa kyseessä olevan säännöstön voimaantuloa kyseisen valittajan olisi pitänyt ”työntekijänä” ja ”määräaikaisena työntekijänä” saada korvausvaatimuksensa tuomioistuimen lomakaudelta hyväksytyksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asian kannalta merkityksellisten vanhentumissääntöjen soveltamista.

47 Siltä osin kuin on kyse oikeudesta sosiaaliseen suojeluun, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo sitä vastoin, että onorario-tuomareiden ja -syyttäjien tilanteet ja vakituisten tuomareiden ja syyttäjien tilanteet eivät ole rinnastettavissa toisiinsa ja että mahdollinen erilainen kohtelu olisi joka tapauksessa oikeutettua.

48 Näiden alustavien huomautusten valossa on näin ollen tutkittava ainoastaan yhtä pääasiassa kyseessä olevaan säännöstöön liittyvää seikkaa, jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut ennakkoratkaisupyynnössään, eli vaatimusta luopua oikeudesta palkalliseen vuosilomaan arviointimenettelyä edeltävältä ajalta.

49 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on aiheellista tutkia yhdessä, onko puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohtaa, luettuna yhdessä puitesopimuksen 4 lausekkeen, direktiivin 2003/88 7 artiklan ja perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka tarkoituksena on seuraamusten määrääminen perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytöstä ja jonka mukaan onorario-tuomareiden ja -syyttäjien hakemus osallistumisesta arviointimenettelyyn, jonka päätteeksi heidät voidaan nimittää tehtäväänsä 70 vuoden ikään saakka, merkitsee luopumista unionin oikeuteen perustuvasta oikeudesta vuosilomapalkkaan, joka liittyy heidän onorario-työsuhteeseensa ennen kyseistä nimittämistä.

Asiakysymys

50 Puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai -suhteiden väärinkäytön estämiseksi ottamaan käyttöön ainakin yksi kyseisessä kohdassa luetelluista toimenpiteistä, jos niiden kansalliseen oikeuteen ei sisälly vastaavia oikeudellisia toimenpiteitä (tuomio 8.5.2019, Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdassa osoitetaan näin jäsenvaltioille yleinen tavoite ehkäistä tällaiset väärinkäytökset, mutta annetaan niiden valita keinot tämän tavoitteen saavuttamiseksi, kunhan niillä ei vaaranneta puitesopimuksen tavoitetta tai tehokasta vaikutusta (tuomio 8.5.2019, Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Lisäksi silloin, kun – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – unionin oikeudessa ei säädetä erityisistä seuraamuksista sitä tilannetta varten, että väärinkäytöksiä kaikesta huolimatta todetaan tapahtuneen, kansallisten viranomaisten tehtävänä on toteuttaa toimenpiteet, joiden on oltava oikeasuhteisia ja tämän lisäksi riittävän tehokkaita ja ennaltaehkäiseviä, jotta niillä voidaan taata puitesopimuksen mukaisesti annettujen sääntöjen täysi tehokkuus (ks. vastaavasti tuomio

13.6.2024, DG de la Función Pública, Generalitat de Catalunya ja Departamento de Justicia de la Generalitat de Catalunya, C-331/22 ja C-332/22, EU:C:2024:496, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Tästä seuraa, että jos perättäisiä määräaikaisia työsopimuksia tai -suhteita on käytetty väärin, toimenpidettä, joka tarjoaa työntekijöiden suojalle tehokkuuden ja vastaavuuden vaatimusten mukaiset takeet, on voitava soveltaa, jotta tästä väärinkäytöstä seuraisi asianmukainen seuraamus ja jotta unionin oikeuden rikkomisen seuraukset poistettaisiin (tuomio 8.5.2019, Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 On muistettava, että unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole lausua kansallisen oikeuden säännösten tulkinnasta, koska tämä tehtävä kuuluu yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle tai tarvittaessa toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille, joiden on määritettävä, täyttävätkö sovellettavan kansallisen säännöstön säännökset tämän tuomion 50–53 kohdassa mainitut edellytykset (ks. vastaavasti tuomio 26.11.2014, Mascolo ym., C-22/13, C-61/13–C-63/13 ja C-418/13, EU:C:2014:2401, 81 kohta).

55 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen arvioitava, missä määrin kansallisen oikeuden merkityksellisten säännösten soveltamisedellytykset ja tosiasiallinen täytäntöönpano merkitsevät riittävää toimenpidettä seuraamusten määräämiseksi perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden väärinkäytöstä ja perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai -suhteiden väärinkäytöstä aiheutuvien seurausten poistamiseksi. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään esittää tarvittaessa täsmennyksiä ohjatakseen kansallisen tuomioistuimen arviointia asiassa (ks. vastaavasti tuomio 26.11.2014, Mascolo ym., C-22/13, C-61/13–C-63/13 ja C-418/13, EU:C:2014:2401, 82 ja 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

56 Tässä yhteydessä on muistettava, että – kuten unionin tuomioistuin on korostanut – puitesopimuksella ei aseteta jäsenvaltioille yleistä velvollisuutta säätää määräaikaisten työsopimusten muuttamisesta toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi. Puitesopimuksen 5 lausekkeen 2 kohdassa jätetään nimittäin lähtökohtaisesti jäsenvaltioiden tehtäväksi määrittää, millä edellytyksillä määräaikaisia työsopimuksia tai -suhteita pidetään toistaiseksi voimassa olevina. Tästä seuraa, että puitesopimuksessa ei ole määrätty siitä, missä olosuhteissa toistaiseksi voimassa olevia työsopimuksia voidaan käyttää (tuomio 26.11.2014, Mascolo ym., C-22/13, C-61/13–C-63/13 ja C-418/13, EU:C:2014:2401, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Kyseisestä määräyksestä seuraa, että jäsenvaltioilla on mahdollisuus osana niitä toimenpiteitä, joilla voidaan ehkäistä perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäyttöä tai määrätä siitä seuraamuksia, muuttaa määräaikaiset työsuhteet toistaiseksi voimassa oleviksi työsuhteiksi, koska näiden viimeksi mainittujen työsuhteiden aikaansaama työpaikan pysyvyys on työntekijöiden suojelun olennainen osa (ks. vastaavasti tuomio 8.5.2019, Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, 39 kohta).

58 Unionin tuomioistuin on näin ollen katsonut, että säännöstöön, johon sisältyy pakottava sääntö, jonka mukaan määräaikaisten työsopimusten väärinkäyttötapauksissa kyseiset sopimukset muutetaan toistaiseksi voimassa olevaksi työsuhteeksi ilman rahallista korvausta, voi sisältyä toimenpide, jolla määrätään tosiasiallisesti seuraamus tällaisesta väärinkäytöstä (ks. vastaavasti tuomio 8.5.2019, Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Oikeuskäytännössä ei näin ollen edellytetä toimenpiteiden kumulatiivisuutta. Aiheutuneen vahingon täysimääräistä korvausta koskeva periaate tai suhteellisuusperiaate eivät lisäksi kumpikaan edellytä seuraamusluonteisen vahingonkorvauksen maksamista. Näillä periaatteilla nimittäin velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään riittävästä korvauksesta, joka ylittää puhtaasti symbolisen korvauksen mutta jonka ei kuitenkaan tarvitse ylittää täysimääräistä korvausta (tuomio 8.5.2019, Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, 41–43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Puitesopimuksella ei näin ollen velvoiteta jäsenvaltioita säätämään määräaikaisten työsopimusten väärinkäyttötapauksissa oikeudesta korvaukseen sen lisäksi, että määräaikainen työsuhde muutetaan toistaiseksi voimassaolevaksi työsuhteeksi (tuomio 8.5.2019, Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:387, 45 kohta).

61 Nyt käsiteltävässä asiassa Italian hallitus korostaa, että pääasiassa kyseessä olevan säännöstön tavoitteena on antaa palveluksessa oleville onorario-tuomareille ja -syyttäjille kaikki palkatun työntekijän saamat takeet säätämällä kyseisten henkilöiden mahdollisuudesta jatkaa tehtävissään 70 vuoden ikään saakka edellyttäen, että henkilö läpäisee arviointimenettelyn, jolla pyritään varmistamaan, että lainkäyttötehtävien hoitamisen edellytykset edelleen täyttyvät Corte costituzionalen (perustuslakituomioistuin) oikeuskäytännön mukaisesti.

62 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee ensinnäkin, että pääasian valittaja on läpäissyt mainitussa säännöstössä säädetyn arviointimenettelyn tullakseen nimitetyksi lopullisesti onorario-tuomarin tehtävään.

63 Toiseksi pääasian valittaja ei ennen lopullista nimittämistään pitänyt istuntoja sen tuomioistuimen, jossa hän toimii onorario-tuomarina, vuotuisilla tuomioistuimen lomakausilla eikä saanut palkkaa näiltä ajanjaksoilta.

64 Kolmanneksi hakemus osallistumisesta arviointimenettelyyn edellyttää, että direktiivin 2003/88 7 artiklassa ja perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdassa taatusta oikeudesta palkalliseen vuosilomaan luovutaan tätä lopullista nimittämistä edeltävältä ajanjaksolta.

65 Italian hallituksen mukaan se, että henkilö luopuu ”kaikista muista vaatimuksista” ja näin ollen oikeudesta aiempaa ajanjaksoa koskevaan palkalliseen vuosilomaan, on asianmukainen vastike henkilön lopullisesta nimittämisestä onorario-tuomarin tehtävään, kun otetaan huomioon, että arviointimenettelyn läpäiseminen ei merkitse pelkkää mahdollisuutta aikaisemman työsuhteen jatkumiseen vaan tämän työsuhteen tosiasiallista jatkumista. Luopuminen aiemmista vaatimuksista on Italian hallituksen mukaan siis suora seuraus tehtäviinsä nimitetyille onorario-tuomareille ja -syyttäjille myönnetystä ”luontaiskorvauksesta”.

66 Kyseinen hallitus väittää myös, että on vältettävä käänteistä syrjintää, joka kohdistuisi vakituisiin tuomareihin ja syyttäjiin, joihin sovelletaan täysimääräisesti kilpailuperiaatetta ja lainkäyttövallan yksinoikeutta koskevaa periaatetta.

67 Tältä osin on muistettava, että puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa vahvistetaan kielto kohdella määräaikaisia työntekijöitä työehtojen osalta epäedullisemmin kuin vastaavia vakituisia työntekijöitä pelkästään siksi, että he työskentelevät määräaikaisen sopimuksen nojalla, ellei erilaiseen kohteluun ole asiallisia syitä (tuomio 27.6.2024, Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

68 Jos osoitetaan, että pääasian valittajan kaltaiset onorario-tuomarit ja -syyttäjät ovat vakituisten tuomareiden ja syyttäjien tilanteeseen rinnastettavassa tilanteessa, minkä arviointi kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, on tarkistettava, onko olemassa asiallisia syitä, jotka oikeuttavat tällaisen erilaisen kohtelun (tuomio 27.6.2024, Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, 50 kohta).

69 Tältä osin on todettava, että kyseisen tuomioistuimen mukaan ei ole perusteltua syytä olla myöntämättä onorario-tuomareille ja -syyttäjille yhtäkään palkallista lomapäivää.

70 Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että se, että on olemassa virkaanottamiskilpailu, joka on varattu vakituisille tuomareille ja syyttäjille tuomari- ja syyttäjäkuntaan pääsyä varten ja joka ei näin ollen ole osa onorario-tuomareiden ja -syyttäjien nimittämistä, mahdollistaa sen, etteivät viimeksi mainitut saa kaikkia vakituisille tuomareille ja syyttäjille kuuluvia oikeuksia. Vaikka tietyt kohtelun erot voivat olla oikeutettuja pätevyysvaatimusten eroavuuksien ja niiden tehtävien luonteen, joista vakituisten tuomareiden ja syyttäjien on huolehdittava, perusteella, sitä, ettei onorario-tuomareilla ja -syyttäjillä ole lainkaan oikeutta palkalliseen lomaan, ei kuitenkaan voida hyväksyä puitesopimuksen 4 lausekkeen perusteella (ks. vastaavasti tuomio 27.6.2024, Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, 53 ja 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

71 Tämä oikeus nimittäin sisältyy direktiivin 2003/88 7 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan ”jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen työntekijä saa vähintään neljän viikon palkallisen vuosiloman”.

72 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä säännös koskee perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdassa vahvistettua perusoikeutta palkalliseen vuosilomaan ja siinä konkretisoidaan tätä oikeutta (tuomio 9.11.2023, Keolis Agen, C-271/22–C-275/22, EU:C:2023:834, 18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

73 Lisäksi on todettava, että perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdassa kaikille työntekijöille vahvistettu oikeus palkalliseen vuosilomaan on jo olemassaolonsa puolesta samalla sekä pakottava että ehdoton, kun otetaan huomioon, ettei kyseistä määräystä ole tarpeen saattaa konkreettiseen muotoon unionin oikeuden tai kansallisen oikeuden säännöksillä, joissa on vain täsmennettävä palkallisen vuosiloman tarkka pituus ja mahdollisesti eräät sen käyttämistä koskevat edellytykset. Tästä seuraa, että mainittu määräys riittää itsessään antamaan työntekijöille oikeuden, johon nämä voivat vedota sellaisenaan heidän ja heidän työnantajansa välisessä oikeusriidassa unionin oikeuden kattamassa tilanteessa, joka kuuluu siis perusoikeuskirjan soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 6.11.2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, 74 kohta).

74 Puitesopimuksen 4 lauseke, direktiivin 2003/88 7 artikla ja perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohta ovat siten esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa – toisin kuin vakituisten tuomareiden ja syyttäjien osalta – evätään vastaavassa tilanteessa olevilta onorario-tuomareilta ja -syyttäjiltä oikeus saada korvausta lomakaudelta, jolloin lainkäyttötoimintaa ei ole (ks. vastaavasti tuomio 27.6.2024, Peigli, C-41/23, EU:C:2024:554, 59 kohta).

75 Tästä seuraa yhtäältä, että – kuten tämän tuomion 53 ja 57 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee – kansallisessa säännöstössä on puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdassa asetettujen edellytysten täyttämiseksi säädettävä perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytön varalta tehokkaista takeista seuraamusten

määräämiseksi tästä väärinkäytöstä ja tällaisen väärinkäytön seurausten poistamiseksi, ja määräaikaisen työsuhteen muuttaminen toistaiseksi voimassa olevaksi työsuhteeksi on lähtökohtaisesti tehokas seuraamus tällaisesta väärinkäytöstä.

76 Toisaalta – kuten tämän tuomion 73 kohdasta ilmenee – oikeus palkalliseen vuosilomaan on jokaisen työntekijän subjektiivinen oikeus, joka hänelle annetaan unionin oikeudessa pakottavasti ja ehdottomasti.

77 Puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohtaa ei näin ollen voida tulkita siten, että sellaisten toimenpiteiden soveltamiseen, jotka jäsenvaltio on toteuttanut seuraamusten määräämiseksi perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytöstä ja sen seurausten poistamiseksi, voisi liittyä vaatimus siitä, että asianomainen työntekijä luopuu hänelle puitesopimuksen 4 lausekkeen nojalla unionin oikeudessa myönnetystä oikeudesta. Puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdalla ja 4 lausekkeella on nimittäin itsenäiset soveltamisalat, joiden tarkoituksena on ensinnäkin määrätä seuraamuksia tällaisesta väärinkäytöstä ja toiseksi varmistaa työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu silloin, kun he työskentelevät määräaikaisessa työsuhteessa.

78 Näin ollen kansalliseen säännöstöön, jossa määrätään seuraamuksia perättäisten määräaikaisten työsuhteiden väärinkäytöstä säätämällä, että onorario-tuomarien ja -syyttäjien on voitava saada työsuhteensa muutetuiksi toistaiseksi voimassa oleviksi työsuhteiksi, ei voi liittyä vaatimus siitä, että kyseinen tuomari tai syyttäjä luopuu hänelle unionin oikeudessa myönnetyistä oikeuksistaan.

79 Esitettyihin kysymyksiin on edellä esitettyjen näkökohtien perusteella vastattava, että puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen sopimuksen 4 lausekkeen, direktiivin 2003/88 7 artiklan ja perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka tarkoituksena on seuraamusten määrääminen perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytöstä ja jonka mukaan onorario-tuomareiden ja -syyttäjien hakemus osallistumisesta arviointimenettelyyn, jonka päätteeksi heidät voidaan nimittää tehtäväänsä 70 vuoden ikään saakka, merkitsee luopumista unionin oikeuteen perustuvasta oikeudesta palkalliseen vuosilomaan, joka liittyy heidän onorario-työsuhteeseensa ennen kyseistä nimittämistä.

Oikeudenkäyntikulut

80 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Määräaikaista työtä koskevan 18.3.1999 tehdyn puitesopimuksen, joka on Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY liitteenä, 5 lausekkeen 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen sopimuksen 4 lausekkeen, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 4.11.2003 annetun Euroopan

parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/88/EY 7 artiklan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka tarkoituksena on seuraamusten määrääminen perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytöstä ja jonka mukaan onorario-tuomareiden ja -syyttäjien hakemus osallistumisesta arviointimenettelyyn, jonka päätteeksi heidät voidaan nimittää tehtäväänsä 70 vuoden ikään saakka, merkitsee luopumista unionin oikeuteen perustuvasta oikeudesta palkalliseen vuosilomaan, joka liittyy heidän onorario-työsuhteeseensa ennen kyseistä nimittämistä.

Allekirjoitukset